

METODA PŘEVŘÁCENÉ TŘÍDY VE VÝUCE ODBORNÉ OBCHODNÍ ANGLIČTINY

Stanislava Pavlíková

Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta, Katedra cizích jazyků,
Studentská 1402/2, 461 17 Liberec 1, Česká republika
e-mail: stanislava.pavlikova@tul.cz

Abstrakt

Článek se zabývá jednou z mnoha možností využití online studijních materiálů v kombinaci s prezenční výukou, kterou je metoda převrácené třídy. Historicky vznikala tato metoda postupně na základě pedagogických principů posílení autonomního učení, aktivizace studentů a efektivního využití času prezenční výuky. K jejímu rozšíření přispěla dostupnost různých typů výukových materiálů v digitální formě a vznik vhodné softwarové podpory. V praktické části článku je popsán konkrétní příklad aplikace metody převrácené třídy ve výuce obchodní angličtiny v bakalářském programu na vysoké škole. Vytvořený výukový materiál byl ověřen ve výuce a vyhodnocen vyučujícími i studenty jako vhodné obohacení výuky.

Keywords

Business English; Flipped classroom; Moodle; Interactive activities.

Úvod

V rámci projektu CroBo Learn reg.č. 100526125 [1] zaměřeného na spolupráci mezi Technickou univerzitou Liberec a Technickou univerzitou Dresden byli pedagogové obou institucí proškoleni v oblasti využívání inovativních metod online vzdělávání zahrnujících metodu převrácené třídy, využití výukových aplikací a posilování interkulturních kompetencí. Byla vytvořena databáze modelových kurzů určených k výuce češtiny, němčiny a angličtiny. V tomto článku je uveden příklad výukového materiálu vzniklého v rámci projektu - popis lekce obchodní angličtiny vyučované metodou převrácené třídy.

1 Koncept převrácené třídy

Převrácená třída je někdy definována jako aktivní učení/vyučování a vychází z myšlenky co nejlepšího využití času kontaktních hodin výuky [2]. Místo frontální výuky předávání informací v hodině se studenti seznámí s potřebným obsahem před hodinou a tím se vytvoří více prostoru pro aktivní zapojení studentů, párovou nebo skupinovou práci, ve které aplikují nabyté znalosti. Tento přístup k vyučování vznikl postupně na základě rozvoje technologií a se zohledněním současných pedagogických přístupů.

1.1 Podmínky vzniku převrácené třídy

Byl to právě rozvoj technologií, možnost tvorby a šíření výukových materiálů online, které postupně vedly k vytvoření tohoto konceptu. Nejprve vyučující například pořizovali nahrávky svých přednášek. Jedním z průkopníků byl Američan indického původu Salman Khan, zakladatel platformy Khan Academy, poskytující tisíce videí zaměřených na výuku matematiky a dalších předmětů [3], [4]. Misí Khan Academy je poskytování kvalitního vzdělávání komukoli kdekoli na světě.

Dalšími příklady kvalitního a často bezplatného online vzdělávání jsou MOOC (Massive Open Online Course). Tyto kurzy obsahují videomateriály, interaktivní úkoly, textové

materiály a umožňují interakci s tutory i mezi ostatními účastníky kurzů. Jsou poskytovány mnoha univerzitami z celého světa (např. Harvard, Oxford, Cambridge, Stanford, Yale) a jsou otevřené profesně zaměřeným účastníkům i laické veřejnosti. Nejznámějšími platformami jsou Coursera, Udemy, edX [6] a Futurelearn. Těchto kurzů se účastní velké množství studujících, ale dokončí je jen velmi malá část. Dle některých zdrojů pouze 4 % [6]. Důvodem malého procenta úspěšnosti může být pocit izolovanosti, protože výuka probíhá výlučně online bez přímého kontaktu s vyučujícím a ostatními účastníky kurzů. Převrácená třída patří do skupiny výukových přístupů označovaných jako blended learning – kombinace online a kontaktní výuky.

1.2 Charakteristika a výhody převrácené třídy

Základem definice převrácené třídy je přesunutí některých aktivit, které tradičně probíhaly v kontaktní výuce ve třídě, na domácí přípravu studentů. V některých výzkumných pracích se do přípravy na hodinu zahrnuje sledování videí, čtení textů nebo i interaktivní cvičení se zpětnou vazbou např. [4], v jiných jsou základem přípravy na hodinu pouze videa např. [5].

Převrácená třída vychází z myšlenky co nejefektivnějšího využití limitovaného času kontaktní výuky. Příprava na hodinu probíhá autonomně, studenti postupují tempem, které jim vyhovuje, mají možnost obtížné pasáže procházet i opakovaně. Motivačním prvkem by měla být také skutečnost, že studenti přebírají zodpovědnost za své vzdělávání. Nespornou výhodou je právě flexibilita, protože studenti se mohou připravovat v čase i místě dle vlastních potřeb. Teoretickým základem konceptu převrácené třídy je učení, v jehož centru je student. Aktivity v hodinách se zaměřují na interakci mezi vyučujícím a studenty a zejména na skupinovou nebo párovou práci, ve které studenti aplikují nové poznatky. Při interakci s ostatními studenty, například ve skupinové práci, dochází k hlubšímu a trvalejšímu osvojení látky.

Pro vyučujícího je nejdůležitějším krokem při plánování výuky obsah prezenční výuky. Aktivity probíhající na hodině musí korespondovat se studijními materiály tvořícími přípravu na hodinu [2]. Pokud studenti neuvidí přínos práce a času věnovaného samostudiu, ztrácejí motivaci a je větší pravděpodobnost, že na výuku přijdou nepřipraveni. Prvním krokem při plánování výuky by tedy mělo být rozhodnutí, jaké aktivity vycházející ze samostatně nastudovaných materiálů budou probíhat v kontaktní výuce. Až poté je možné přistoupit k vyhledání, tvorbě či adaptaci těchto materiálů. Úspěch metody převrácené třídy závisí také znalosti studentů, jak s materiály mimo kontaktní výuku pracovat. I když předpokládáme vysokou digitální gramotnost mladé generace, měli bychom ověřit, že zadanou samostatnou práci studenti zvládnou i po technické stránce.

V následující části článku je popsáno šetření zaměřené na praktické využití metody převrácené třídy zohledňující výše popsané principy.

2 Předmět zkoumání

Metoda převrácené třídy je aplikována ve výuce již řadu let. Nejčastěji ovšem v oborech přírodních věd a samostatná práce studentů před kontaktní hodinou bývá ve formě sledování videí nebo čtení zadaných textů [4], [5]. Popisované šetření se zabývá využitím metody převrácené třídy ve výuce cizího jazyka a studenti se připravují na hodinu mimo materiálů ve formě textu a videa také za pomoci interaktivních cvičení, jež vycházejí ze zadaných studijních materiálů. Tato interaktivní cvičení obohacují zkoumanou metodu ve dvou směrech. Jednak poskytováním zpětné vazby studentům při přípravě na hodinu, a také možností kontroly, zda studenti zadané úlohy vypracovali.

3 Metoda zkoumání

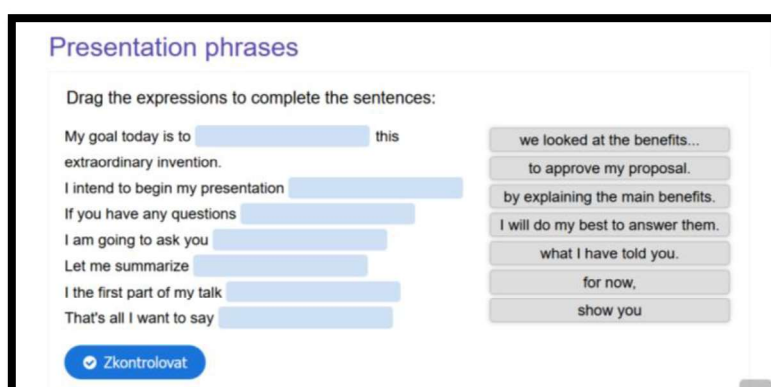
Ověření vhodnosti a úspěšnosti tohoto výukového postupu je provedeno pomocí hodnocení práce studentů v systému Moodle, pozorováním aktivit probíhajících přímo ve třídě a krátkého dotazníku, ve kterém vyjádří svůj názor studenti. V platformě Moodle je veden přehled známek dosažených v jednotlivých cvičeních, proto je možné zjistit, zda zadané úlohy byly vypracovány a jak v nich byli studenti úspěšní. Během kontaktní hodiny jsou naplánovány aktivity, ve kterých studenti aplikují vědomosti načerpané z domácích úloh, a tyto aktivity jsou navrženy tak, aby se v nich mohla účastnit celá třída. Jsou ve formě diskuzí a interaktivní aktivity v aplikaci Slido.

4 Převrácená třída v hodinách obchodní angličtiny

Materiál, který je v následující části článku popsán, je vytvořen pro studenty prvního ročníku bakalářského studia odborné obchodní angličtiny úrovně B1 dle Společného evropského referenčního rámce. Cílem navržené převrácené hodiny je připravit studenty na prezentace, které jsou konkrétně zaměřené na nové výrobky zaváděné na trh. Studenti se seznámí se strukturou prezentace, základními frázemi a slovní zásobou dané oblasti. Úkoly plněné samostatně před hodinou jsou zadané prostřednictvím platformy Moodle, kde je pro studenty vytvořen online předmět doplňující kontaktní výuku. Výhodou prostředí Moodle je možnost kontroly, zda studenti opravdu přípravu na hodinu vypracovali.

4.1 Výběr vhodných materiálů a příprava aktivit

S ohledem na obsah kontaktních hodin byl pro práci před hodinou vybrán autentický text popisující důležitost přípravy prezentace nového výrobku, protože mnoho výrobků na trhu neuspěje [7]. Tento text byl úvodem do probíraného tématu a prezentován formou strukturovaného textu ve formátu H5P. Dále bylo použito video [8] „Tajemství prezentací Steva Jobse“ (The Presentation Secrets of Steve Jobs) o délce sedmi minut. Video obsahuje části prezentací Steva Jobse s odborným komentářem zdůrazňujícím hlavní rysy inspirativního projevu jednoho z nejlepších řečníků v oblasti prezentování nových výrobků budoucím zákazníkům. Video je součástí interaktivního cvičení H5P, ve kterém studenti doplní text popisující základní techniky tohoto výborného prezentujícího. Další aktivita v rámci přípravy na hodinu je cvičení H5P obsahující klíčové fráze použité ve shlédnutém videu. Zde si studenti zopakují důležitá slovní spojení jazyka prezentací. Grafické znázornění tohoto interaktivního cvičení je uvedeno na obrázku č. 1 (Fig. 1).

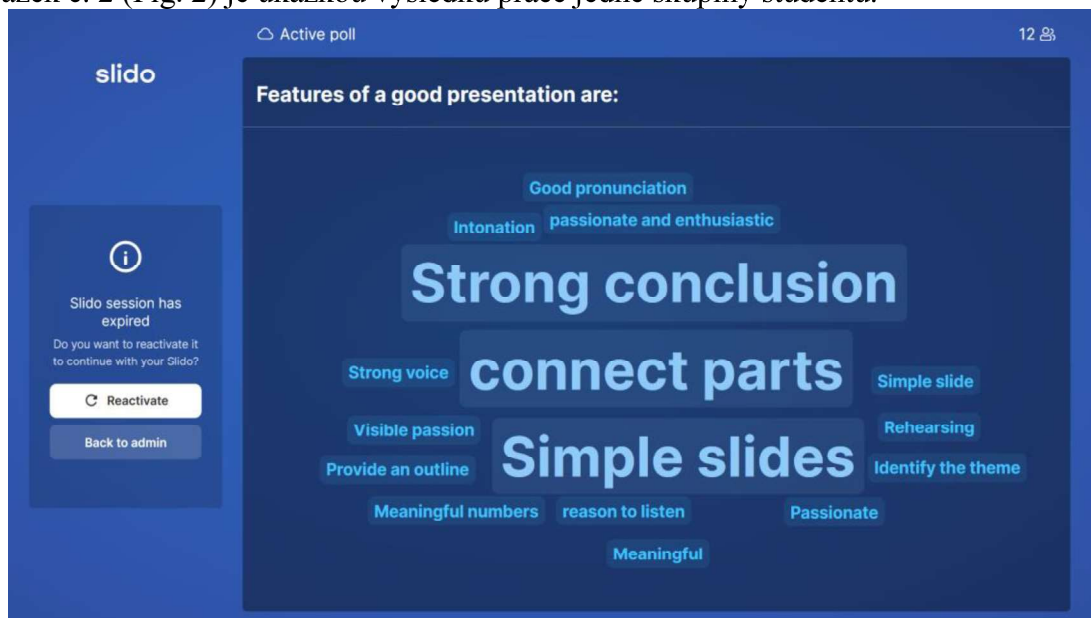
Zdroj: Cvičení vytvořené v H5P

Fig. 1: Fráze pro prezentování

Při přípravě materiálů k samostudiu byl zvážen jejich obsah, forma i časová náročnost. V tomto případě bylo odhadnuto, že potřebná doba na vypracování nepřesáhne 25 minut.

4.2 Aktivity v kontaktní výuce

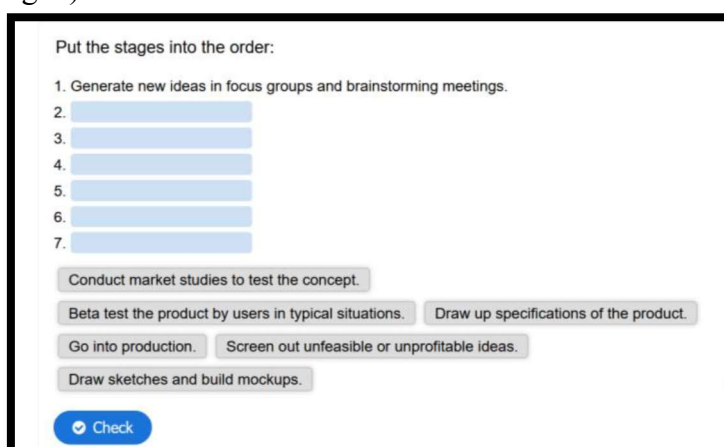
V návaznosti na domácí přípravu bylo prvním úkolem studentů na hodině sepsat hlavní rysy dobře navržené prezentace dle informací z videa „Tajemství prezentací Steva Jobse“. Pro tuto aktivitu byla použita aplikace Slido, v níž se zapojí všichni studenti a vytvářejí slovní mrak. Obrázek č. 2 (Fig. 2) je ukázkou výsledku práce jedné skupiny studentů.

Zdroj: Slovní mrak vytvořený studenty v aplikaci Slido

Fig. 2: Charakteristika dobré prezentace

Sdílením informací získaných samostudiem lze nejen ověřit, zda se studenti opravdu na hodinu připravili, ale také zopakovat klíčové informace, a tím podpořit jejich zapamatování. Následuje diskuze zaměřená na další charakteristiky správně vytvořených a provedených prezentací, protože ne všechny byly v uvedeném videu zmíněny. Součástí vyučovací hodiny je také práce s materiály v učebnici *The Business Intermediate* [9]. Další aktivity vedou k rozšíření slovní zásoby v oblasti zavádění nových výrobků na trh a jejich popis. K tomu bylo vytvořeno interaktivní cvičení H5P, ve kterém studenti řadí fáze vývoje nového výrobku, viz obrázek č. 3 (Fig. 3).

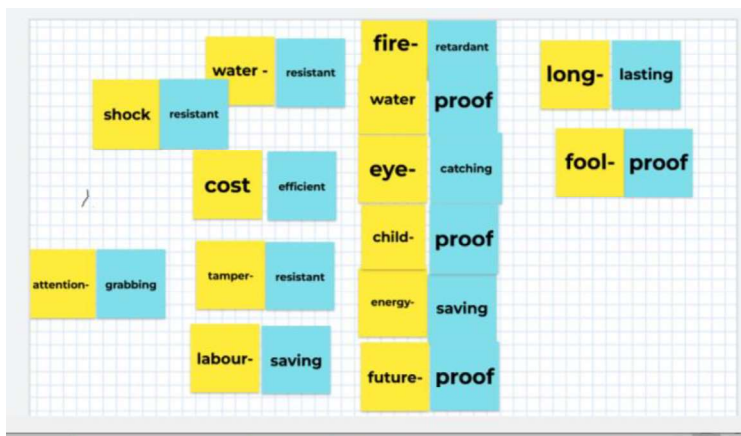

Zdroj: Adaptace materiálu z učebnice [9] ve formě H5P cvičení

Fig. 3: Fáze vývoje výrobku

Následuje diskuze ve dvojicích nebo menších skupinách o tom, jak se fáze liší v závislosti na druhu výrobku (např. mobil nebo počítačový program) a zda mají studenti zkušenosti s testováním nových výrobků (beta testy).

V další aktivitě si studenti rozšiřují slovní zásobu vhodnou k popisu výrobků. Seznamují se se složenými přídavnými jmény, která jsou při popisu výrobku v angličtině často používána. Nejprve v připravené Jamboard aktivitě vytvářejí vhodná spojení adjektiv a ta posléze přiřazují ke konkrétnímu výrobku. Obrázek č. 4 (Fig. 4) zobrazuje úlohu ve formátu Jamboard.

Zdroj: Výsledek Jamboard aktivity studentů

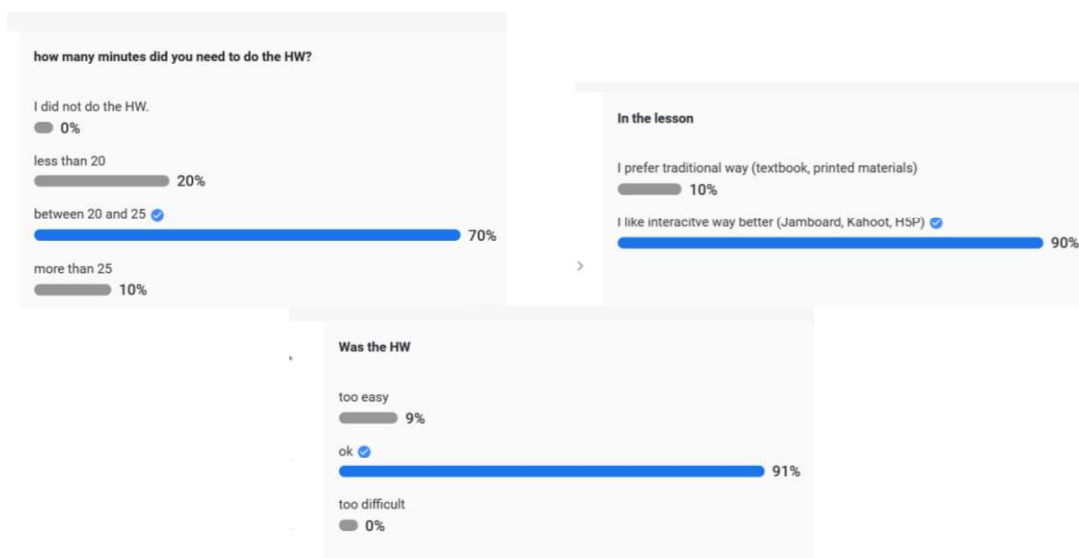
Fig. 4: Složená přídavná jména

V závěrečné části hodiny studenti poslouchají modelový příklad efektivně provedené prezentace nového výrobku. Nahrávka je součástí doplňkových materiálů učebnice The Business intermediate [9], obsahuje probíranou slovní zásobu a fráze. Úkolem studentů je sledovat, jak řečník popisuje benefity a charakteristiky prezentovaného výrobku. Následuje diskuze, v níž studenti porovnají přístupy prezentujících, se kterými byli seznámeni ve videu o Stevovi Jobsovi a v modelovém příkladu prezentace, jež právě vyslechli. Práce v této hodině je přípravou na následující samostatnou kreativní práci studentů. Jejich úkolem bude připravit v menších skupinách prezentaci fiktivního výrobku, který by dle jejich názoru mohl na trhu uspět.

4.3 Hodnocení použité metody

Na základě průběhu vyučovací hodiny lze hodnotit metodu převrácené třídy jako přínosnou. Studenti zadanou domácí přípravu nezanedbali, což bylo ověřeno v systému Moodle i během vyučovací hodiny. Vzhledem k přesunutí sledování videa a vypracování dvou interaktivních cvičení do času před hodinou, vznikl prostor pro aktivní spolupráci na společných úkolech v aplikacích Slido a Jamboard i na následné diskuze.

Zajímavý je také názor studentů na použitou metodu výuky. Proto byl vytvořen v aplikaci Slido jednoduchý dotazník obsahující tři otázky. Na obrázku č. 5 (Fig. 5) je uvedeno grafické znázornění výsledků dotazníku.

Zdroj: Odpovědi studentů získané v aplikaci Slido

Fig. 5: Grafické znázornění dotazníkového šetření

Z odpovědí studentů je zřejmé, že zadaná příprava na hodinu byla navržena vhodně z hlediska obtížnosti i časové náročnosti. 91 % studentů považovalo domácí úlohy za přiměřeně náročné a 90 % studentů zvládlo práci za maximálně 25 minut. Z odpovědí na další otázku zaměřenou na preference forem výuky vyplývá, že 10 % studentů dává přednost tradičním tištěným materiálům ve výuce, proto je výhodná kombinace digitální formy a učebnice.

Závěr

Po aplikaci metody převrácené třídy v hodině obchodní angličtiny lze konstatovat, že navržený postup je pro studenty vysoké školy vhodný. Pokud se vyučující řídí obecnými principy, které již byly praxí ověřeny, pak je metoda převrácené třídy přínosná z hlediska podpory autonomie studentů, možnosti využití širší škály studijních materiálů a vytvoření většího prostoru pro interakci studentů během kontaktní hodiny. Ze zpětné vazby získané formou dotazníku je zřejmý i kladný přístup studentů k této metodě.

Poděkování

Článek vznikl na díky šetření uskutečněného v rámci aktivit projektu CroBo Learn reg. č. 100526125. Zvláštní poděkování patří lektorce paní Karin Schöne, Ph.D. za její profesionální přístup ke školení účastníků projektu.

Literatura

- [1] TECHNICAL UNIVERSITY OF LIBEREC: *CroBoLearn*. [online]. [accessed 2022-11-11]. Available from WWW: <https://crobolearn.tul.cz/>
- [2] MAZUR, E.: Farewell, Lecture? *Science*. 2009, Vol. 323, Issue 5910, pp. 50–51. ISSN 0036-8075. DOI: [10.1126/science.1168927](https://doi.org/10.1126/science.1168927)
- [3] THE HEINZ AWARDS: *Salman Khan. Human Condition*. [online]. 2014. [accessed 2022-11-04]. Available from WWW: <https://www.heinzawards.org/pages/salman-khan>
- [4] ČERVENKOVÁ, M.: Převrácená třída: Způsob efektivního využití času ve výuce cizího jazyka. *CASALC Review*. 2017, Vol. 7, Issue 2, pp. 104–112. ISSN 1804-9435.

- [5] BISHOP, J. L.; VERLEGER, M. A.: The Flipped Classroom: A Survey of the Research. In: *20th ASEE Annual Conference & Exposition*. American Society for Engineering Education, Atlanta, Georgia, USA, 2013. ISSN 2153-5965. Available from WWW: <https://peer.asee.org/the-flipped-classroom-a-survey-of-the-research>
- [6] KOPECKÝ, K.; SZOTKOWSKI, R.; KUBALA, L.; KREJČÍ, V.; HAVELKA, M.: *Moderní technologie ve výuce*. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN 978-80-244-5925-7. ISBN online 978-80-244-5926-4. DOI: [10.5507/pdf.21.24459257](https://doi.org/10.5507/pdf.21.24459257)
- [7] GUTHRIE, G.: 95% of new products fail — Here's how to succeed. *Nulab*. 2021. [accessed 2022-11-11]. Available from WWW: <https://nulab.com/learn/project-management/95-new-products-fail-heres-succeed/>
- [8] GALLO, C.: The Presentation Secrets of Steve Jobs. In: *YouTube*. [online]. 2009. [accessed 2022-11-11]. Available from WWW: <https://www.youtube.com/watch?v=k-zMRPZpvcw>
- [9] ALLISON, J.; EMMERSON, P.: *The Business 2.0 Intermediate B1+: Student's Book*. Macmillan Education, Oxford, 2013. ISBN 978-0-230-43788-3.

FLIPPED CLASSROOM IN BUSINESS ENGLISH

The article deals with one of many possibilities for implementing online study materials in combination with face-to-face teaching, the flipped classroom method. This method was gradually created based on the pedagogical principles of strengthening autonomous learning, student activation, and the efficient use of limited lesson time. The availability of various types of teaching materials in digital form and the emergence of appropriate software support contributed to its expansion. The practical part of the paper describes a concrete example of the application of the flipped classroom method in teaching business English as part of a bachelor's program at a university. The designed study material and lesson plan was verified in the teaching and evaluated by both the teacher and the students as a suitable method for the enrichment of teaching.

METHODE DER UMGEKEHRTEN KLASSE IM UNTERRICHT DER FACHSPRACHE WIRTSCHAFTSENGLISCH

Der Artikel beschäftigt sich mit einer der vielen Möglichkeiten der Nutzung von Online-Studienmaterialien in Kombination mit dem Präsenzunterricht. Darin besteht die Methode der umgekehrten Klasse. Historisch gesehen entstand diese Methode schrittweise auf der Grundlage der pädagogischen Prinzipien der Stärkung des autonomen Lernens, der Aktivierung der Studenten und der effektiven Nutzung der Zeit im Präsenzunterricht. Deren Verbreitung wurde unterstützt durch die Zugänglichkeit verschiedener Typen von in digitaler Form erstellten Lehrmaterialien und durch die Entstehung einer dafür geeigneten Software. Im praktischen Teil dieses Beitrages wird ein konkretes Beispiel der Applikation der Methode der umgekehrten Klasse im Unterricht der Fachsprache Wirtschaftsenglisch im Bachelor-Programm an der Hochschule beschrieben. Das erstellte Lehrmaterial wurde im Unterricht einer Überprüfung unterzogen und sowohl von der Lehrkraft als auch von den Studenten als geeignete Bereicherung des Unterrichts bewertet.

METODA ODWRÓCONEJ KLASY W NAUCZANIU SPECJALISTYCZNEGO BIZNESOWEGO JĘZYKA ANGIELSKIEGO

Artykuł dotyczy jednej z wielu możliwości wykorzystania materiałów dydaktycznych online w połączeniu z zajęciami stacjonarnymi, jaką jest metoda odwróconej klasy. Historycznie metoda ta była rozwijana stopniowo w oparciu o pedagogiczne zasady wzmocnienia autonomicznego uczenia się, aktywizowania uczniów i efektywnego wykorzystania czasu zajęć stacjonarnych. Do jej rozpowszechnienia przyczyniła się dostępność różnego rodzaju materiałów dydaktycznych w formie cyfrowej oraz pojawienie się odpowiedniego oprogramowania. W części praktycznej artykułu opisano konkretny przykład zastosowania metody odwróconej klasy w nauczaniu biznesowego języka angielskiego na studiach licencjackich na uczelni wyższej. Opracowany materiał dydaktyczny został sprawdzony na zajęciach i oceniony przez prowadzącego i studentów jako odpowiednie wzbogacenie zajęć.